

18.02.2015

Inn på tunet

**Gården som arbeidsplass –
en arena for individuell
oppfølging**

Yngve Osbak, Helse- og omsorgsavdelingen
Fylkesmannen i Nordland

Handlingsplan 2013–2017

- **Prioriterte tjenestesektorer for videreutvikling av IPT i handlingsplanperioden skal det spesielt arbeides for å videreutvikle IPT-tilbudet innenfor følgende områder:**
 1. Demens
 2. Skole og pedagogiske tilbud
 3. Psykisk helse og rusomsorg, med vekt på videreutvikling av arbeidsrettede tilbud spesielt Grønt arbeid
- Løsningene må tilpasses brukernes behov.
- Handlingsplanen legges fram av Kommunal- og regionaldepartementet og Landbruks- og matdepartementet.
- Arbeidsdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet og Kunnskapsdepartementet har deltatt i en referansegruppe og har kommet med nyttige innspill underveis i arbeidet. Representanter fra næringa, kjøpere og tilbydere har vært involvert i prosessen

Samfunnsnytte

- En strategi lagt frem 20. februar 2012 har følgende mål:
Å utvikle kvalitetssikrede og samfunnsnyttige velferdstjenester med gården som arena. Det unike ved "Inn på tunet" er knyttet til gården som arena for velferdstjenester. Gården har fysiske fasiliteter som egner seg for et mangfold av aktiviteter, og har omgivelser som kan gi brukerne positiv stimulans og gode opplevelser.

Bredt spekter

- Tjenestene er rettet mot et bredt spekter av sektorer som barne- og familievern, barnehage, grunnskole, videregående skole, voksenopplæring, skolefritidsordning, arbeidstrening, aktiviteter innen friluftsliv og fysisk aktivitet, tilrettelagte tilbud innen psykisk helse, rus, psykiatri og tilbud til eldre og demente.

Sammen om mestring

**Veileder i lokalt psykisk helsearbeid og rusarbeid for voksne.
Et verktøy for kommuner og spesialisthelsetjenesten.**

Lokalt rus- og psykisk helsearbeid skal bidra til flere friske leveår for befolkningen og redusere negative konsekvenser av rusmiddelbruk og psykiske helseproblemer for den enkelte, for tredjepart og for samfunnet. Arbeidet skal bidra til å bedre levekårene for personer som har et rusmiddel- eller psykisk helseproblem, forebygge og redusere problemutviklingen og fremme mestring av eget liv. Pårørende til mennesker med rusmiddel- eller psykiske helseproblemer skal sikres nødvendig støtte og avlastning.

Yngve Osbak, Helse- og omsorgsavdelingen
Fylkesmannen i Nordland

- **Kommunene og spesialisthelsetjenesten har ansvar for å tilby tjenester til personer med psykiske helseproblemer og/eller rusmiddelproblemer.**

- Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (helse- og omsorgstjenesteloven) presiserer kommunens ansvar for alle pasient- og brukergrupper.
- Redusert livskvalitet, økt dødelighet, sykefravær og uførepensjon er blant de viktigste følgene av psykiske helseproblemer og rusmiddelproblemer.
- Tydeliggjør kommunens overordnede ansvar for helse- og omsorgstjenester og plikten til å tilby forsvarlige tjenester.
- Kommunens ansvar for helsefremmende og forebyggende arbeid fremheves både i helse- og omsorgstjenesteloven og i folkehelseloven. Innføring av helse- og omsorgstjenesteloven medførte endringer i en rekke andre lover, blant annet spesialisthelsetjenesteloven og pasient- og brukerrettighetsloven.
- Pasient- og brukerrettighetsloven inneholder nå felles regler, inkludert rettighetsbestemmelser, for både pasienter og brukere.

PSYKISK HELSEFELTET OG RUSFELTET KREVER EN FLERFAGLIG TILNÆRMING

- Veilederen gir oversikt over et bredt spekter av aktører som yter tjenester til personer med psykiske helseproblemer og/eller rusmiddelproblemer.
- Ingen enkelt faggruppe har eller vil kunne utvikle tilstrekkelig dybdekunnskap på alle kunnskapsfeltene.
- Det bør legges til rette for at faggruppenes spesielle kompetanse supplerer og utfyller hverandre i tjenesteutvikling og -utøvelse.
- Tjenesteytere må kjenne til andre aktører og tjenester.
- Sviktende kunnskap om hverandres tjenester kan ha betydning for forsvarligheten i tjenesteytingen overfor den enkelte tjenestemottaker.

Kontakt med dyr verdifullt

- Fysisk kontakt med dyr gir økt utskillelse av hormonet oxytocin, som virker stressreducerende og er positivt for sosial interaksjon, tilknytning og relasjonsdannelse. Studier med kjæledyr har vist at både hund og eier fikk økt utskillelse av oxytocin ved positiv interaksjon, og utskillelsen var størst når eieren hadde et nært forhold til hunden sin (Odendaal & Meinjes 2003; Nagasawa et al. 2008; Handlin 2011).

Økt mestring

- Intervensjon med husdyr gir økt tro på egen mestringsevne for mennesker med psykiske lidelser. Den største bedringen er knyttet til komplekse og utfordrende arbeidsoppgaver som melking, fôring og flytting av dyr. Intervensjon med husdyr må derfor inneholde en variasjon av aktiviteter og arbeidsoppgaver tilpasset den enkelte bruker (Berget et al. 2007, 2008; Pedersen et al. 2011).

Redusert angst og depresjon

- Intervensjon med husdyr for mennesker med psykiske lidelser gir reduksjon i angst og depresjon (Berget et al. 2011; Pedersen 2011). Studiene viste at effektene var størst en periode etter at intervensjonen var avsluttet (tre og seks måneder etter avsluttet intervensjon).

Tar tid

- Dette viser at det tar tid før effekten viser seg. Intervju av brukere med en klinisk depresjonslidelse viste at brukerne mente at de viktigste opplevelsene av å delta i en intervensjon med husdyr var opplevelsen av å være en ordinær kollega.

Støtte og veiledning

- Støtte og veiledning fra gårdbrukeren ble uttrykt som svært viktig. Deltakelse i en ordinær arbeidssituasjon som er fleksibel og tilpasset dagsformen var også vesentlig for trivselen med intervensjonen (Pedersen 2011).

Seks utfordringer

- Kunnskapen må utvikles videre og formidles, og de ulike tilbudene har behov for en felles opplæring, kvalitetssikring og langsiktighet. Dette blir et spennende arbeid å følge i tiden framover – og strategiplanen skisserer seks utfordringer og behov som må jobbes videre med:
- 1. Langsiktighet,
2. kvalitetssikring,
3. samfunnsnytte,
4. prioriterte tjenesteområder,
5. dialogbasert tjenesteutvikling og
6. langsiktige relasjoner.

Til slutt:

- Viktig tilskudd til og avlastning for etablerte tjenester.
- Viktig med gode avtaler mellom tjenestekjøper og tjenestetilbyder.
- Viktig med støtte og veiledning fra de ansatte i helsetjenesten og NAV.